

Sakspapir

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
103/19	Kommunestyret	PS	12.12.2019
087/19	Formannskapet	PS	04.11.2019

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Olav Mongstad	FA-A40	19/680

Høyringsssvar - fritt skuleval til vidaregåande skule

Vedlegg

Høyring om fritt skuleval til vidaregåande skule

Framlegg til vedtak:

Framlegg A

Austrheim kommune meiner det er mest hensiksmessig at Fylkeskommunane framleis skal ha ansvaret for å fastsetja reglane for fritt skuleval eller ikkje i eige fylke. Austrheim kommune ønskjer derfor å behalde reglane for organisering av inntak til vidaregåande skular slik dei er i dag.

Framlegg B

Fylkeskommunane skal innføra fritt skuleval i hele fylket eller fritt skuleval innanfor fastsatte inntaksområde i fylket.

Framlegg C

Fylkeskommunane skal innføra fritt skuleval i fylket, og kan berre fastsettja inntaksområde dersom det kan grunngjevast i store avstander eller trafikale forhold.

Formannskapet - 087/19 - 04.11.2019

FS - behandling:

Helge Dyrkolbotn (KrF) orienterte kort om dette med fritt skuleval sett frå skulen si side (han er tilsett ved Austrheim VS). Fritt skuleval kan slik skulen ser det, gje mindre elevtilgang til AVS, og det er viktig at kommunen gjev uttale i denne høyringsrunden.

Inger Lise Brekke (H) sa at elevane sjølv må få velja kva skule dei vil gå på, anten dei vil inn på ei spesiell eller vil gå på ein annan skule, og la til at Høgre er for fritt skuleval. Sa vidare at ho ikkje synest det er rett å bruka elevane til å sikra grunnlag for skulen, AVS må jobba på ein annan måte der

ein sikrar at skulen er så attraktiv at elevane vil dit. Det er viktig at ein jobbar for linjer som gjer skulen attraktiv, slik det vert gjort no, heller enn å låsa ungdommane fast i eit geografisk område.

Brekke spurte om kvifor det i saksframlegget er teke inn tre alternativ til høyringssvar, mot to framlegg i høyringa.

Assisterande rådmann Olav Mongstad svara at grunnen til at det er tre alternativ til høyringssvar, er at framlegg C gjev litt meir grunngjeving for standpunktet. Mongstad sa vidare at saksframstillinga er felles i kommunane i Fedje, Austrheim, Gulen og Solund, der rådmennene er samde om at kommunane må gje uttale.

Inger Lise Brekke (H) spurte om kvifor administrasjonen denne saka som meir politisk enn fagleg.

Rådmann Liv Løvvik svara at det er eit reint politisk val om det skal vera fritt skuleval eller ikkje, og la til at ho reknar med at alle dei vidaregåande skulane har fagleg kvalitet på plass.

Helge Dyrkolbotn (KrF) sa at fritt skuleval som system fungerer best i byar der avstandar betyr lite, og ein raskt når kva skule som helst. Med heilt fritt skuleval kan dei aller beste elevane gjerne søka seg til dei skulane som er mest pop, og om det er til dømes er Amalie Skram VS i Bergen sentrum så taper elevane her i Austrheim på det. Å seia nei til fritt skuleval kan sikra skulen her i Austrheim.

Inger Lise Brekke (H) sa at dersom elevane ikkje skal få ha fritt skuleval så vert det som å halda elevane som gislar for skulen her.

Morten Sognnes (H) spurte og fekk stadfesta at det er fritt skuleval i Hordaland i dag. Sognnes sa vidare at det er dumt om AVS vert ein B-skule, der dei med best karakterar søker seg andre plassar. Rådmann Liv Løvvik sa at risikoen for AVS og andre små skular er at skulestrukturen vert endra, dersom fritt skuleval gjev færre søkarar. Då kan AVS og andre små vidaregåande skular bli lagde ned. For Austrheim kommune som vertskommune er det viktig med ein VGS-skule her, og at ein kjempar for å ha dei beste linjene ved skulen. Ungdommar vert ofte buande i den regionen der dei tek utdanninga si.

Handsaming i formannskapet:

Votering: 3 mot 2 røyster for framlegg A. Bjørn Inge Dyrkolbotn (Sp), Helge Dyrkolbotn (KrF) og Per Lerøy (Ap) røysta for framlegg A. Inger Lise Brekke og Morten Sognnes (begge H) røysta for framlegg B.

Rådmannen får mynde til å leggja svaret inn i skjemaet for høyringssvaret.

FS - vedtak:

Austrheim kommune meiner det er mest hensiktsmessig at Fylkeskommunane framleis skal ha ansvaret for å fastsetja reglane for fritt skuleval eller ikkje i eige fylke. Austrheim kommune ønskjer derfor å behalde reglane for organisering av inntak til vidaregåande skular slik dei er i dag.

Rådmannen får mynde til å leggja svaret inn i skjemaet for høyringssvaret.

Kommunestyret - 103/19 - 12.12.2019

KS - behandling:

Saka utgjekk, var endeleg handsama i formannskapet 21. november.

KS - vedtak:

Saksopplysninger:

Bakgrunn

Utdanningsdirektoratet har sendt på høyring framlegg om å stramme inn på Fylkeskommunane sin rett til å organisere inntak til vidaregåande skular.

Det er i høyringsskrivet fremja følgjande to alternative framlegg:

Alternativ 1: Fylkeskommunane skal innføra fritt skuleval i heile fylket eller fritt skuleval innanfor fastsatte inntaksområde i fylket.

Alternativ 2: Fylkeskommuneane skal innføra fritt skuleval i fylket, og kan berre fastsetje inntaksområde dersom det kan grunngjevast med store avstander eller trafikale forhold.

I dag er det opp til fylkeskommunane sjølv å avgjera om inntak til vidaregåande opplæring skal gjennomførast ved fritt skuleval i heile fylket, innanfor fastsatte inntaksområde eller inntak etter nærskuleprinsippet. Ved fritt skuleval kan alle elevane søkje seg til dei vidaregåande skulane dei sjølv ønskjer å gå på uavhengig av kvar dei bur eller kvar skulene ligg. Det er karakterane til elevane som avgjer kva skule dei blir tatt opp på. For elever som er busett i fylkeskommunar som ikkje har fritt skuleval, er bustad avgjerande for kva vidaregåande skuler dei kan søkje seg til. I dag er det ni fylke som praktiserar fritt skulevalg i heile fylket, fem som har fritt skuleval innanfor fastsatte inntaksområde, og fire som har inntak etter et nærskuleprinsipp. Både Hordaland og Sogn- og Fjordane Fylkeskommunar har innført fritt skuleval. Framlegget til endring her vil derfor på kort sikt ikkje ha noko å sei men betyr at Vestland Fylkeskommune for framtida vil få redusert mogelegheit til å reversere ordninga med fritt skuleval.

Dei som er for fritt skuleval viser til at forskning syner at fritt skuleval gir ein positiv effektivitetsgevinst, både i form av elevprestasjonar og i form av betre produktivitet ved skulane. Denne effekten syner seg å vere sterkest for skuler i sentrale område.

Dei som er mot fritt skuleval viser til at fritt skuleval ikkje er fritt for alle men berre for dei med gode karakterar og at dette vil føra til elevsortering og A- og B-skoler. I tillegg vert det vist til at fritt skuleval kan medføre at skular misser elevgrunnlag og inntekter slik at dei må stengje og at distriksskular er meir utsatt her enn sentrale skular.

Vurdering

Framlegga frå Utdanningsdirektoratet betyr at fylkeskommunane ikkje lenger fritt kan fastsetje reglane for fritt skuleval i eige fylke. Fritt skuleval kan ramme distriksskular hardare enn sentrale skular fordi ungdom i mange tilfelle ønskjer seg til store og sentrale skular framfor små distriksskular. Dersom distriksskular misser elevar til større skular vil dette også medføre tap av inntekter. I verste fall kan eit slikt tap av elevar og inntekter gå ut over kvalitet og i verste fall heile grunnlaget for skulen. For Austrheim kommune er Austrheim vgs ein viktig skule som gjer at elevar frå Austrheim og ikkje minst nabokommunane, kan bu heime utan at dei får alt for lang reiseveg. Det at fritt skuleval no vert føreslått som ein sentral regel, gjer at Vestland Fylkeskommune har mindre handlingsrom til å justere inntaksreglane dersom utviklinga for eksempel skulle truge Austrheim vgs sin eksistens. På

bakgrunn av dette kan det hevdast at desse framlegga ikkje er positivt for Austrheim kommune heller ikkje for store delar av elevane til vgs som er busett i Fedje, Gulen, Solund og delar av andre nærliggjande kommunar.

Konklusjon

Etter rådmannen si vurdering er dette ei sak som er meir politisk enn fagleg. På bakgrunn av det legg rådmannen fram tre alternative framlegg.

Framlegg A

Austrheim kommune meiner det er mest hensiksmessig at Fylkeskommunane framleis skal ha ansvaret for å fastsetja reglane for fritt skuleval eller ikkje i eige fylke. Austrheim kommune ønskjer derfor å behalde reglane for organisering av inntak til vidaregåande skular slik dei er i dag.

Framlegg B

Fylkeskommunane skal innføre fritt skuleval i hele fylket eller fritt skuleval innanfor fastsatte inntaksområde i fylket.

Framlegg C

Fylkeskommunane skal innføre fritt skuleval i fylket, og kan berre fastsettja inntaksområde dersom det kan grunngjevast i store avstander eller trafikale forhold.